

اداره مرکزی :

آق قورمده ، استانبول جاده سنده آق قورمه
معارف امینلکی یانده کی دائرة

استانبول بوروسى :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوروده
دائرة مخصوصه

حیات

هیا نه دایم حیات ... دایم دایم حیات قاتالم ...
- عی -

نفسی هر برده ۱۰ غرورده

سنه کی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنئی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایوه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آق قورمه هرلریدر .

صافی : ۴۱

آق قورمه ، ۸ ایلول ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

مصاحبه :

ملی استحصال و معارف

کلاسیک اقتصاد کتابلری طبیعت ، انسان
سعی ، سرمایه اولمق اوزره اوچ استحصال عاملی
صایارلر . ملی استحصالی آر تیرمق ایچون چاره لر
آرامنی وظیفه سی جمله سندن کورده بر حکومت
ایچون بو اوچ عامل مواجهه سنده اتخاذ ایدیلر چک
تدبیرلر واردر . بو تدبیرلر بالخاصه طبیعتدن
استفاده نی اعظمی درجه یه کتیرمک ، انسان
سعی نك استحصال قدرتی آر تیرمق مسئله سی
اطرافنده دوزر . بوغایه نی استحصال ایچون لازم
کلن شرائط ایچنده نقلیات و شمنده و فرلر مسئله سی
سرمایه نك توزعی نه قادار اهمیتلی ایسه مستحصلک
قوتی آر تیراجق بیلکی بی تأمین ایله مکده اوقادار
مهمدر . اونک ایچون ملی اقتصاد سیاستی ،
ملی استحصالی آر تیرمق مسئله سی عینی زمانده
بر معارف ایشیدر . اگر تورکیه ده کی «طبیعت» ی
علمی بر صورتده بیلیم یورسه کز ، اگر مستحصل
انسانلره سعی قوتی آر تیراجق بیلکی و تربیه
ویرمه یورسه کز چوق زمان بیک برفدا کارقله
پایلان نقلیه واسطه لری استحصال اوزرنده
چوق آژئومه ویریر . بونک بر چوق مثالی واردر .
اسکیشهر - آق قورمه خطی چوق اسکیدنبری
موجوددر . فقط بو خط کذرکاهنده کی کوی
حیاتی هیچ دیکشدرمه مشدر . بروسه ولایتی
استحصالاتی سوق ایدیه چک یولدن بوسبتون
محروم عدا ایدیلر . فقط کیم دییه بیلیر که بو ولایتک

طبیعی ثروتندن تماماً استفاده اولونمشدر ؟ واقعا
بونده لوزان معاهده سیله قور تولدیغمز اقتصادی
قاییتولاسیونلرک تأثیری واردر . انجق مملکتک
اقتصادی سویه سنک بو حالده قالماسنده هیچ شبهه
ایدیلر که عرفان سزلق مهم عامل اولمشدر ،
حالاً ده مهم بر عاملدر .

اونک ایچیندر که ملی استحصالی آر تیرمق
مسئله سنک برجهه سی ده دولتک معارف وظیفه سنه
دایانیر : مملکت طوپراغنک علمی تدقیق ، هر
وطنداشه استحصال قدرتی آر تیراجق اصغری
بیلکی وقابلیتک ویریلر ، بر معارف ایشیدر .
چوق زمان بو الک بسط حقیقت ، اقتصاد ایشیلر
اوغراشان دائره لری علاقه دار بیلر ایتمه مشدر .
آری آری مقصدلرله کتیریلن ایکی اجنئی
متخصصی بو علاقه سزلقندن دویدقلری حیرتی
بکا آچیقندن آچیفه سویله مشدردر : معارف
وکالتنک مسلکی مکتبلر ایچون کتیردیکی بلجیقالی
موسیو (بوز) برکون مکتبلریمزک بالخاصه معلم
مکتبلرینک پروغرامندن بحث ایلرکن اقتصادی
جهه نك چوق ضعیف بولوندیغنی سویله دی .
یوزده سکسانی زراعتی اولان بر مملکتک
معلم مکتبلرنده « زراعت » درس لرینک بو قادار
بسبط طرزده تدریسی قارشیسنده حیرت ایتدی ،
معلم مکتبلرنده علی الاطلاق اقتصادی معلوماتک
چوق نقصان اولدیغنی سویله دی . بو معلوماتی

داها ای ویرم بیلیمک ایچون معلم بولامیوروز
دیدم . مملکت اقتصادیاتیلر اوغراشان دائره لر
ناصیل اولویورده کندی اللرنده کی مسلکی
مکتبلرده سزک ایچون معلم یتیشدیرمک تدبیری
اتخاذ ایلر میورلر ! دییه صوردی . زراعت وکالتی
پروسیا تدریسات زراعه مدیرنی متخصص
اولارق دعت ایتشدی . بو ذات ده اک چوق
عمومی مکتبلرک پروغرامیلر علاقه دار اولمش
ومعلم مکتبلرنده زراعت تدریساتی ایشی اک
اهمیتی بر مسئله اولارق کورمشدر .

ملی اقتصادک انکشافی حقنده تدبیرلر
آلیرکن اونک اک مهم شرطی اولان معارف
ایشنده ده سریع خطوه لر آتمق مجبوریتنده
اولدیغمز هیچ اونوتماق ایجاب ایدر . ای
بر معارف سیاستی سایه سنده در که وطنداش سعی نك
قوتی آر تیراجق بیلکی و تربیه نعم ایده بیلیر ؛
علمه قیمت ویرمک و اوندن استفاده نی
بیلیمک سایه سنده در که تورکیه نك طبیعی ثروتی
واستحصاله مؤثر اجتماعی شرائطی تدقیق اولونا بیلیر .
معلم کوندرم دیککز ، محاط اولدینی طبیعی
قوتلردن استفاده بیلکی سنی ویرم دیککز برکویده
استحصالی آر تیرمق ، اورایه انسانی حیاتی صوقق
غیرممکندر . کذلک تورکیه نك طبیعی ، ژء اولوژیک
وضعیتی تدقیق اولونماقجه ، مملکت جغرافیاسی

(افلاطون) : كوره بو فكر عالمى نى كوره بيلمك
ايچون احاسلردن، السهرلر رسول اولان عقله قادار
بوكلمك لازمدر . بونلرلر نوعى شخصه منحصر كندى
محللرندن (مدركه) باشقه بر محللر يوقدر . دقت
ايديليرسه كورولوركه ماترياليزمه قارشى بوندن داها
اوستون بر ميدان اوقونيله ماز . چونكه ماترياليزم
نظرده شائيتك ايلك شرطى تحيز يعنى مكان ايكن
(افلاطون) نظرده ايسه مكان بالعكس شائيتسزلكك
ضعفك واققدار سزلفك بر شرطى اوليور . اونجه فكر
شائيلكى بربك وغير مطلق اولاسندهدر . قوت ،
اقتدار و شائيتى يابانده بوبرجلكك وغير مكنائلكدر .
اونده بر نقطه رياضيه كى متكاتف اولان حقيقى
شائيت و يانام حقيقت مكان وزمانده بىك مختلف بر
وزمانلره داغيلمش و بالنتيجه ضعيفلشمش ، فقيرلشمش
و بالنسبه منعدم اولمشر . بناء عليه دنيا ، اضافى ؛
فكر ، مطلقدر .

ايسته بربيلكى نظريه سى كه بوكونكى تعبيرلرله
افاده ايدهرسه لك علمك منشائى فكرلرده ده كل
مفكره لرده كورويور و مفكوره لرى ده محسوسات
عالمه مندن جيقارما بوب السهرلر رسول اولان بر مدركه
intellect دى استخراج ايدويور . ميستك درجه ده
ايدو آليست وراسيوناليت اولان بو افلاطونيه مذهبي
(ده قارت) ده عظيم تبدلر كورمكه برابر بيلكى
نظريه سى اعتباريله اساسلى بر تحوله اوغرامامشدى .
بوقيلسوفك غير مكناسب «وهي فكر» قبول ايتمه سى
وروحده آبرى بر «جوهر» كورمه سى (افلاطون)
ده كى بيلكى نظريه سىك هنوز قوتله ياشادىغنى اثبات
ايدويوردى . محسوسات عالمى ، يعنى طبيعت حقيقى
و مطلق بر شائيت اولماقدن صوكرا (به يقن) ك ترقى
ايچون كوستردىكى «مشاهده و تجريب طبيعت» واسطه
سيله حقيقى آرامق فائده سز بر غيرت دكليدر ؟ اصل
ترقى نى زمانلرنده و استقباله كوردهن يكيلر موفقيتلىرى
كندى جهد و مساعيلرندن بىكلاميه جكلرسه يكيلكلرينك
نه معناسى قالاچدى ؟ حقيقتلر السهرلر ويا اللهدن
كلويورسه تجدد و انتباهك معناسى نهدر ؟ ايسته ،
(17) نجي عصر ك صوك نصنى بالضروره بوانديشلر
ايچنده ايكن مشهور نومينالستردن (اوققام) و (روژه
به يقن) لرله (فرانسوا به يقن) لرك و طنداشى اولان
(لوق) ك فلسفه سيله يكيلرلر محتاج اولدقلى انقلابى
بر «بيلكى نظريه سى» تام معناسيله تدوين ايديلمش اوليور .
كلهك مقاله ده بونى كوره جكز .

مصطفى شليب

« رومانتيك » ك فلسفه

دنيا نقيسى

- 1 -

- دره سدن : 17 آغستوس 1927 -

اون سكرنجى عصر ك صوكنده انتباه دورينك
فلسفى كوروشنه قارشى بر جريان دوغويور ، آرتيق
اونوتولمايه باشلامش اولان سينيوزا ؛ تكرار يكي
بر تدقيق موضوعى اولويور . انتباه دورينك هر شئي
داغيتان ، پارچالايان ذهنى محاكمه طرزى ؛ يكي
نسلك روحى احتياجلرينه كافى كليونر . بوجريان
داغيتلق ده كيل وحدت ايتيور . سينيورانك سرت
بر رياضيات چرچيوه سى ايچنه صيقيشديريلمش فلسفه
سى ده اساس اعتباريله عمومى بروحدنك منطقى ايضاح
شكندن باشقارشميدر ؟ فاقاط بوايستيلن وحدت ؛
ناصل تامين ايديله بيلير ؟ مسأله ؛ داها صوكرا
به رغسونك (« مابعد الطبيعه به مدخل » اسملى نه نودنده)
ايضاح ايتديكى شكله جوق بكمزه . ذهنى و فكرى
تحليل ؛ بزي ايسته ديكمز وحدتن اوز افلاشديرير ،
بزه « كثر » دن باشقا برشى و برمه ز . احواله
باشقا بر اساسه استناد ايتك مجبوريتى واردر . داها
صوكرا به رغسونك « حدس » اسمى و برديكى شى ؛
بو جريانه كوره « انفسيك » در . بز ، آنجا
« انفسيك » له ، داها دوغروسى « حس » له
« وحدت » و « تماميت » سى قاورياييليرز . مادامكه
« كثر » سى برله شديره ن بويله مهم بر عنصر
بولومشر ، احواله دين ايله علم آراسنده ده تصور
اولونان تضاد ؛ يالكز تقيلرمزك ياكشلفنه غاند
بر تظاهر در . اونك ايچين بوجريان ؛ بوايكى ضد
حيات تشكلى (دين و علم) برله شديرمه به چالشيور .
كورولويوركه : اودور ك اختلالى و سياسى حركللىرى
جمعيت ساحه سنده قالمالارق يكي تشكلا باشلايان فكرى
جريانلرده ده تأثيرى كوستهرمشر . بوجريانه
« رومانتيك » آدى و برليور .

رومانتيك ؛ يالكز فلسفه ده تظاهر ايدهن بر
استقامت ده كيلدر . بو ؛ بوتون كوانور حياتنه شامل
فكرى بر جرياندر . بز ، اونك الك حقيقى خصوصيته
أديانده تصادف ايدهرز . بوكا رغما رومانتيك
فلسفه ايله ده رين برارتباطى واردر . بزم غايه مز ،
بونى ايضاحدن عبارتدر . رومانتيك ايدو ثلوزيسى
- داها صوكرا كى انكشاف شكلى نه اولورسه اولسون -
تماميله فلسفه نك ياردعيميله تشكلا ايتمشر . رومانتيك ؛
صوك دورلر نه قادار بون تأثيرك آلتنده قالمشر . بوراده
ايلك او كجه خاطره كلان ايكي شخصيتدر : شلئينغ
Schelling و شلايه رماهر Schleiermacher ...
فلسفى رومانتيك باشى عدايديله شلئينغ ، به نادارالفنونه
دوام ايدر كن فيخته Fichte نك درسلىرى ديكلشمش

واونك تأثيرى آلتنده قالمشر . بز ، وجوده كتيرديكى
« عينيت » سيستمده فيخته نك اساس فكرلر نه
تصادف ايدهرز . شلئينغك رومانتيك اعتباريله الك
أهميتلى اولان فكرلى ايلك فكرى فعاليت دورينه
عائدر . شلئينغ بزه تام رومانتيك برصورتده
طبيعتى ايضاح ايدويور . او ، هيچ شبهه سز ،
طبيعت تلقيسنده بك جوق نتيجه سزلكلره دوشمشر .
فاقاط طبيعت فلسفه سى بوس بوتون معنامز فرض
ايتكده ياشادىغى دورى احوال ايتك ديمكدر . شلئينغ
دورينك طبيعيات و أديانته واققدر . حتى لامارقدن
أول بيله طبيعتده كى انكشافك بر تسلسل تعقيب ايتديكى
و بوتون عضوى وارلك « تدريجى » بر انكشاف
نتيجه سى اولارق حصوله كلديكى سويله مشدر .
او كا كوره عضويت پرنسيپلى بردر . شلئينغك
طبيعت فلسفه سى ؛ بوتون رومانتيك جريانك فكرى
بر شكل آلماسنده قدرته مؤثر اولمشر . آچيق
سويله مك اعجاب ايدهرسه ، دنيله بيليركه : باشقا بر
اسلوب ، باشقار وجوديك ايله آكلاتيلان سينيوزا ؛
رومانتيك جريانى شلئينغ واسطه سيله جانلانديرمشر .
مكونانك مادى و معنى وحدتى ، هر برده يالكز
يكياره بر وحدتاك حاكميتى فكرينى ؛ رومانتيكه
ويره ن شلئينغدر .

شلئينغ ؛ ايدو آليست سيستمه قانك تعبيريله
ترانساندانتال (متعال) سيستم اسمى و برليور .
فاقاط استناد ايتديكى اساس فيخته در ؛ اخلاقيات ،
داها صوكرا دينيات ساحه سته كيويور ، حالبوكه :
شلئينغ ؛ بوتون فلسفه به بدبى بررنك و برليور .
شلئينغ ؛ باشقار تعبيريله ، فيخته نك اساس فكرلر نى
طبيعت ساحه سته تطبيق ايدويور . شلئينغك طبيعت
تلقيسى مستقلميدر ؟ بونى ايضاح ايدو بيلمك ايچين
غوته Goethe ايله تماسه كلك مجبوريتى واردر .
غوته فكرياتى بوراده سطحى برصورتده تدقيقه سيله
موضوعمرك ساحه سى مساعد ده كيلدر . يالكز شونى
سويله مك ايسته رزكه : غوته نى نه نيوتون ، نه ده
قانت كافى درجه ده تظمين ايتمشر . حالبوكه :
قانله غوته آراسنده طبيعت تلقيسى اعتباريله أهميتلى
تماس نوقطالرى موجوددر . شلئينغكده مستقل بر
صورتده غوته نك واردى نتيجه لره وارمش اولماسى
محتملدر . فاقاط غوته نى اوقودقدن صوكرا قناعتلرينك
داها زياده قوتله عش اولماسى شبهه سزدر . اونك
ايچين غوته نك شاعر هيچانيله دويدوغى شيلر ؛
شلئينغده سيستم شكله كيومشر . داها صرخ
بر افاده ايله ده نيله بيليركه : شلئينغ ؛ فيخته اساسلى
ايله غوته نك رومانتيك طبيعت تلقيسنه شكل و يرمشر .
طبيعيات علمك اساس مفهومى ؛ « ماتهري » در .
فاقاط اصل اختلاف بوراده باشليور : ماتهري عادى
ايدويورى (Continu) ، ايتيورى (discontinu) ؟
يعنى متحد بر ماده (ماتهري) تلقيسى ، يا خود
« آتوم » دن عبارت بر ماده تلقيسى ؟ شلئينغ ؛
ماتهرينك تقسيمى ، جزؤلره آيرىلا بيله جكنى قبول
ايدويور ، بوذا نا هر جسمده وقوعه كلبيلير . فاقاط
بوزره يالكز خارجى ، سطحى برشى افاده ايدهر .
ماتهرينك صوك ماهيتنى (das letzte wesen) افشا

ایده‌م‌ز . طبیعات علمی ، بویله برایك اساس مفهومی
ایضاح ایده‌م‌زسه نتیجه‌سی نه اولاییلیر ؟ ایسته
شالینغ بوشکل مسأله‌نك حله چالیشیور . طبیعت ؛
طبیعیات علمنك قبول ابتدییکی کیی یالکیز ماده‌دن
عبارت ایسه انسان‌ده ماده‌دن باشقارشی ده کیلدر .
حالبوکه : بز ، حس ایدیورز ، قرار ویریورز .
یعنی کلیشی کوزهل ماده‌دن عبارت ده کیلیر . اونك
ایچین ماده‌نك خارجنه چیقمق ، بزى دوشوندورن
شیلری آراشدیرمق مجبوریننده بز . فاقاط بز ،
بودنیایی یالکیز دهرین برحس قاوراییشیله آکلایا
بیلیرز . بونوقطاده شالینغ ؛ هردهر Herder له ،
غوته ایله تمامیله برله‌شیور . غوته‌ده قانت کیی
صنعت اثریله طبیعت آراسنده بر « عینیت » قبول
ایدیور . فاقاط غوته‌نك افلاطونجیلنی (« ایده‌آ » لرک
آفاقلیکی ، طبیعتده تجلیسی) قانت قارشى برتضاد
وجوده کتیریور . بز ، بونلقی عنصرلرنی شالینغ‌ده
بولاییلیرز . اساس استقامت بویله اولقله برابرآلرنده
اهمیتی برفرق واردر . غوته‌نك افلاطونجیلغه استاد
ایده‌ن « مونیزم » ی ابتدائی بر ره آلیستلکه منجر
اولدینی حالده فیخته‌یه استاد ایده‌ن شالینغ مونیزمه
ایده‌آلیست بر استقامت ویریور .

فیخته‌نك « هروارلق فعالیتدر » فکرندن ملهم
اولان شالینغ بونی طبیعتده تشمیل ایدیور و طبیعتده
عینی آنتاغونیست شعوری کوروپور ، بوزره آشانی
یوقاری شوپن‌هاورک کور « اراده » سنی خاطرلانیور .
طبیعت ؛ شالینغه کوره معظم برصنعت اثریدر .
وارلغزك منبی اودر . فاقاط بوارلق ناصل ذکا
و عقل حالته کله‌بیلور ؟ شالینغ بوراده فیخته‌دن
تمامیله آریلور . فیخته ؛ طبیعتی « جانسز » تلقی
ایدیور . بویله بر طبیعتدن ذکا و عقلک دوغماسته
امکان وارمیدر ؟ حالبوکه : شانی و فکری ،
طبیعی و روحی‌بردر ، بر « وحدت » در . شالینغ
بویله بر نتیجه واریور . بویله بر طبیعتده ، ایسته‌رسه
شعورسز اولسون ، آفاق برغایه استقامتی واردر .
قانت ؛ بویله برغایه استقامتنك شانی بر ضرورت
اولدوغنی قبول ایتمور . شالینغ ؛ بوراده قانت
برتضاد تشکیل ایدیور . رومانیکلر ؛ بویله بر طبیعت
تلقینده مشترکدرلر .

شالینغك طبیعت فلسفه‌سی ، داها دوغروسى
طبیعت تلقیسی ؛ شلایه‌رماهه‌رده باشقا بررنك ،
باشقا بر استقامت آلیور . شلایه‌رماهه‌ر ، دیندار
برعائله ایچنده‌یتشمش و بودینی تربیه ؛ حیاتنك صوگ
دورلرنده بیله حاکم اولشدر . فاقاط او ، دینك
« شکیلک » نده روحنك آرادینی اطمینانی بولاماشدر .
سپینوزایی اوقودینی وقت بومفکره قارشى دهرین
برحمت دویمقدن کشیدینی آلاماشدر . فریدریش
شله‌غل Friedrich Schlegel له طائیشدقدن ،
بوپوك بردوستلقی تأسیس ابتدكدن صوگرا آرتیق
شلایه‌رماهه‌ر ؛ تمامیله رومانیکلرک آراسنه قاریشمش
اولویور . دین نهدر ؟ راسیونالیست (عقله‌جی)
الهیاتنك آکلاندینی کیی برشمیدر ؟ ایسته شلایه‌ر
ماهه‌ری هرشیدن اول علاقه‌دار ایده‌ن مساله ...
او ؛ بونی رومانیک بر ذهنیتله تخمیه چالیشیور .
الهیاتنك مختلف دلیللرله ، تفسیر طرزلیله آکلانق
ایسته‌دیکی دین ؛ انسانده یالکیز یورغونلق اوپاندیران

کندی موجودیتی تهلیکه‌یه دوشورن برسیسته‌مدر .
انتباه دورینك ده دین حقنده کی تلقیلری یاکلشدر .
دین ؛ بر علم‌ده کیلدر . اونك ایچین دیندن برسیسته‌م
وجوده کتیرمک تشبیه ؛ نهایت فایداسز بر یورغونلقدن
باشقا برشی اولاماز . حقیقی دینی بولق ایستیورز ،
اوحالده « دوینغو » مزدن باشقا چاره یوقدر . بز ،
بوراده « دینك بولی‌کتاب ده کیل ، قلبدر . « دین
بوپوك اسلام متصوفنی خاطرلامق مجبوریننده بز .
آقشام ایلی و طاك ایلی (غرب و شرق) بودین
تلقینده نه‌قادر بری برینه یاقلاشمش اولور [*] .
دین ؛ « نهایت » ایچنده « نهایتلرک ی » دهرین
برصورتده سه‌زمك « در . بویله معنوی برعاشا ؛
« یکی بر الهام منبی » در . فاقاط بونی ، یعنی
بودهرین معنوی تماشایی بز مهقدس کتابلر تأمین
ایده‌م‌ز . نهایتلرکی سه‌زمك ایچین روحی ره‌یجان
لازمدر . مقدس کتابلرک سه‌مبوللرنی باشماق ،
اونی جانلاندیرمق ، یالکیز دوینغو ایله ممکندر .
کوروپورک : شلایه‌رماهه‌ر ؛ دینی‌بوس بوتون انسانی
قاوراییشه عاندبرشی تلقی ایدیور ، انسانیه‌شدیریور .
اونك ایچین معیده قارشى اولدقچه صوئوق بر موقع
آلیور . اوکا کوره دینی طویلانمار (عبادت) ؛
بر ضرورتدر . فاقاط حقیقی دیندارلغك یری قلبدر .
دینك آکابی انکشاف اساسی بودر . شیمدیکی حالده
وحدت وجوده کتیرن دین تشکلری ترجیح اولونمالیدر .
چونکه : فردی اساس انخا‌ذایده‌ن دین ، اختلاف
وجوده کتیره‌بیلیر . فردی دین ؛ یوکک برانکشافله
علاقه‌دار اولاییلیر .

شلایه‌رماهه‌ر ؛ عیسایی آک بوپوك دین‌مؤسی
اولارق قبول ایدیور ، چونکه : عیسا ؛ کندیسندن
باشقا بر « الهی فکر » متوسطی اولمادیغنی ادعا
ایتمشدر . (Reden ueber die Religion) دین ،
شلایه‌رماهه‌ره کوره حیات وفکر بویله‌نك مرکزینی
تشکیل ایده‌ر . چونکه : یالکیز دین واسطه‌سیله
طبیعت والوهیت یکپاره بر وحدت حائنده تصور
اولوناییلیر . بوپوك وحدتی‌ده بز ، دوینغومزله
قاوراییلیرز . کوروپورک : شلایه‌رماهه‌رک غایه‌سی
دینله کولتوری اوزلاشدیرمقدر .

شلایه‌رماهه‌ر ؛ اخلاق تلقینده‌ده رومانیک
ذهنیتته صادق قالور . اخلاق ؛ قانتك آکلاندینی
کیی برشمیدر ؟ بز مه‌مطلق صورتده امر ایده‌ن
نهدر ؟ مطلق‌امر استنادایده‌ن اخلاق ؛ بروحدت
اخلاقدر ، یعنی هرکده عینی صورتده تجلی ایده‌ن
بر اخلاق .. بویله بر اخلاق تلقیسی‌ایسه « فردیت » له
تألیف ایدیله‌م‌ز . شلایه‌رماهه‌رک ایسته‌دیکی شی ؛
فردی خصوصیتلرک حاکمیتدر ، چونکه : آنجاق
بوصورتله شخصمك « مستقل و تام » انکشافی تأمین
ایدیلش اولاییلیر . بز آک بوکک اخلاق وظیفه‌م‌زده
بودر . قانت ؛ خصوصی استعدادلرمزی دوشونمور .
فاقاط بوکا رغماً شلایه‌رماهه‌رک اخلاق « فردجی »
ده کیلدر . اثرلرنك بعضی برلرنده بونی صراحتله
کوستریور . شلایه‌رماهه‌ر ؛ دورینك اخلاق
شکلرندن ممنون ده کیلدر . چونکه : بو اخلاقك

[*] « کتابسز ، مریسز ، معلمسز ، پیغامبری
قلبکده کور . « مثنوی - غولزیه‌ر ، (اسلام
حقنده درسدر) .

استناد ابتدییکی اساسلر ؛ جوق مادیدر . استنبال
اخلاق‌ایسه فکر و روحه استناد اتمک مجبوریننده‌در .
دوستلق ، شرف ، دولت ، الخ ... مفهوملری
فکر یله‌شمه‌دکجه ، روح یله‌شمه‌دکجه جمعیتك حقیقی
اخلاق نظامی تأسس ایده‌م‌ز .

شلایه‌رماهه‌ر ؛ داها صوگرا حقیقی رومانیک
جریاندن اوزاقلاشیله باشلیور ، افلاطونله مشغول
اولویور . افلاطون ، اوکا جوق بوپوك بر تأثیر یامیش
کیی کوروپور : « بکا بواله‌سی آدم قدار تأثیر
یابان اولامشدر . « دیور . آریسته‌وتله‌سه
ایسه جوق آز مشغول اولویور . رومانیک جریانك
روحی ؛ شلایه‌رماهه‌رک صمیمی دوستی اولان
شله‌غلدر . شلایه‌رماهه‌ر صوگ انکشاف دوره‌سنده
افلاطونله مشغول اولدوغنی حالده شله‌غل ؛ انکشافنك
ایلك دوره‌سنده آلن اُسکی زمانه ، آلن کوزه‌للك
و آنهك تلقینده مفتون اولویور ، ۱۷۹۸ ده « آلن
وروما شعری تاریخی » نی نشر ایدیور . ایلك
اثرلرنده افلاطونك قوتلی تأثیرلرنی کوریورز .
هرشیده مقیاس ؛ بدیی آهنگ ، کوزللكدر . داها
صوگرا قانتك نفوذینه قاییلور . فاقاط اساس
تلقیسی یته « بدیی » در . قانتك « بدیی قرارك
تقیدر » نه اهمیت ویریور . بوده اونی اوزین
مدت تطمین ایتمور . فیخته‌نك فلسفه‌سنده روحنك
اشتیاقلرنی بونیور . شیمدی فیخته اوکا کوره
« یاشایان آک بوپوك متفکدر . « فیخته سوزه
باشلادینی وقت « قانتی ، سپینوزایی آرکاشنده بر اقیر ،
حتی روسوی بیله کچه‌بیلیر . « شله‌غلک ایسته‌دیکی
شی سرت رنکر ، تضادلر ، بارادوقسلزدر . بونی‌ده
فیخته‌ده بولیور . فاقاط شله‌غل کیی جوشغون
وهیجانلی بر روح ایچین پوراسی‌ده دار کلور ،
فیخته‌نك سیسته‌منه داها مطلق ، داها نتیجه‌لی بر
شکل ویرمک ایستیور . شله‌غل ؛ بوکا موفق
اولشمیدر ؟ خایر ... بویله بر اشتیاق ، نووالیس
Novalis ده‌ده واردر . نووالیس ؛ رومانیک
تلقییه صوگ شکلی ویریور . اوده فیخته ایله
باشلیور ، فاقاط فیخته‌نی دهرین بر روح ایله قاورابارق ..
داها صوگرا اوکا هیجان ویرن متفکرک فکریات
ساحه‌سی آشیر . آرتیق « بن » Jeh ؛ اوکا
« اوزعقل » reine Vernunft دن عبارت ده کیلدر .
« بن » ی تأسیس ایده‌ن جوق باشقا عنصرلر داها
واردر . بز ، بونك قارائلق کیزلیکنی قاورامق
مجبوریننده بز . چونکه : « بن » ك تظاهرلری جوق
مختلفدر . ده ، سوق طبیی ؛ « بن » ك حدودلری
داخلنده‌در . شعر ، خیال ، دین و ایمان یاراتان
« بن » طبیعت حاکم بر قدرتدر . کوروپورک :
نووالیسك فلسفه‌سنه باشلانقیچ نوقطاسی اولان
« بن » ؛ بوتون الهاملرک منبعیدر . نووالیس ؛
« بن » ه اضافه ابتدییکی بوماهیتله هم سپینوزایه ،
هم‌ده شلایه‌رماهه‌ره یاقلاشمق امکاتی بولیور .
بویله بوتون حیاته ، بوتون طبیعت حاکم اولان یارانیجی
بر « بن » ایچین ثولوم ، بر قورنولوشدر . چونکه :
حیاته باغلی بر روح ، یالکیز کوزه‌ل و اساسسز بر
آلدایشه قاییلق مجبوریننده‌در ، حالبوکه : آرادینی
شی ، « ظاهری » نك ماوراسیدر .

م . م . م .

م . م . م .